

CANCELL:
MARTIS B:
1715.

IX. B. c. 116

56.

~~D. 5. 116~~
~~XXVIII 9. a~~

I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII
XIV
XV
XVI
XVII
XVIII
XIX
XX
XXI
XXII
XXIII
XXIV

- I. De Deatitudine Iuridica, sub Dolino, Luder & Lic.
- II. Thomasi Sussfeldius de Jure: De maiore parte iuris non possessione de iure iuris
aufzugelassen.
- III. De Instrumentis, Actus precipuus clausulis intractis sub H. Coccejo Otto & Lic.
- IV. De inutilibus Pactorum Iuris Romani divisionibus in suis Legem: sub Dreaneyer, Doje.
- V. De iure potestandi in contractibus et quae inde iure sentium dantur conditionibus, sub H.
Coccejo, Koppf.
- VI. - Contractibus in nominatis, sub Casenio Leonard.
- VII. - Constituto Possessorio, sub Casenio Willebrandt, & Lic.
- VIII. - Casu fortuito a quasi usufructuario non praestando sub Dolino Oberkampff & Lic.
- VIII. - Errore communi circa venditiones quae in scriptis conscribuntur, sub Dolino Poesner & Lic.
- X. Venditio pactorum Iuris Romani sub Dolino, Koppf & Lic.
- XI. De Contractu non praelecto sub Casenio non sumptuosus.
- XII. - Exordio Proprietatis, sed origine Dominij, sub D. H. Bergezo Hartungio.
- XIII. - Negatione Contractuum unilateraliu, sub Dartio, Draitinger,
- XIV. - Alienatione, in genere, sub Grotio, Beyer,
- XV. - Servitute facieati, sub Totio, Dieckel,
- XVI. - Exceptione Dominij, Wolter, & Lic.
- XVII. - Causa, sub Wagnero, Gries.
- XVIII. - Commotio filii, sub Wüdrogelio, Grober,
- XIX. Venditionis iure contracte nonnulla specimina, Wechter, & Lic.
- XX. De Dolo, culpa et casu fortuito, sub Wincon, à Dellmont.
- XXI. Conductor Mercatoris, der Kaufmanns Gläub, sub Wüdrogelio Wüdig.
- XXII. Emptor inventus, sub Wüdrogelio Weonerg.
- XXIII. De acquisitione per traditionem, sub Feingr, Grotz & Lic.
- XXIV. De agris vectigalibus, sub Feingr, Grotz, Fried. Philipp.

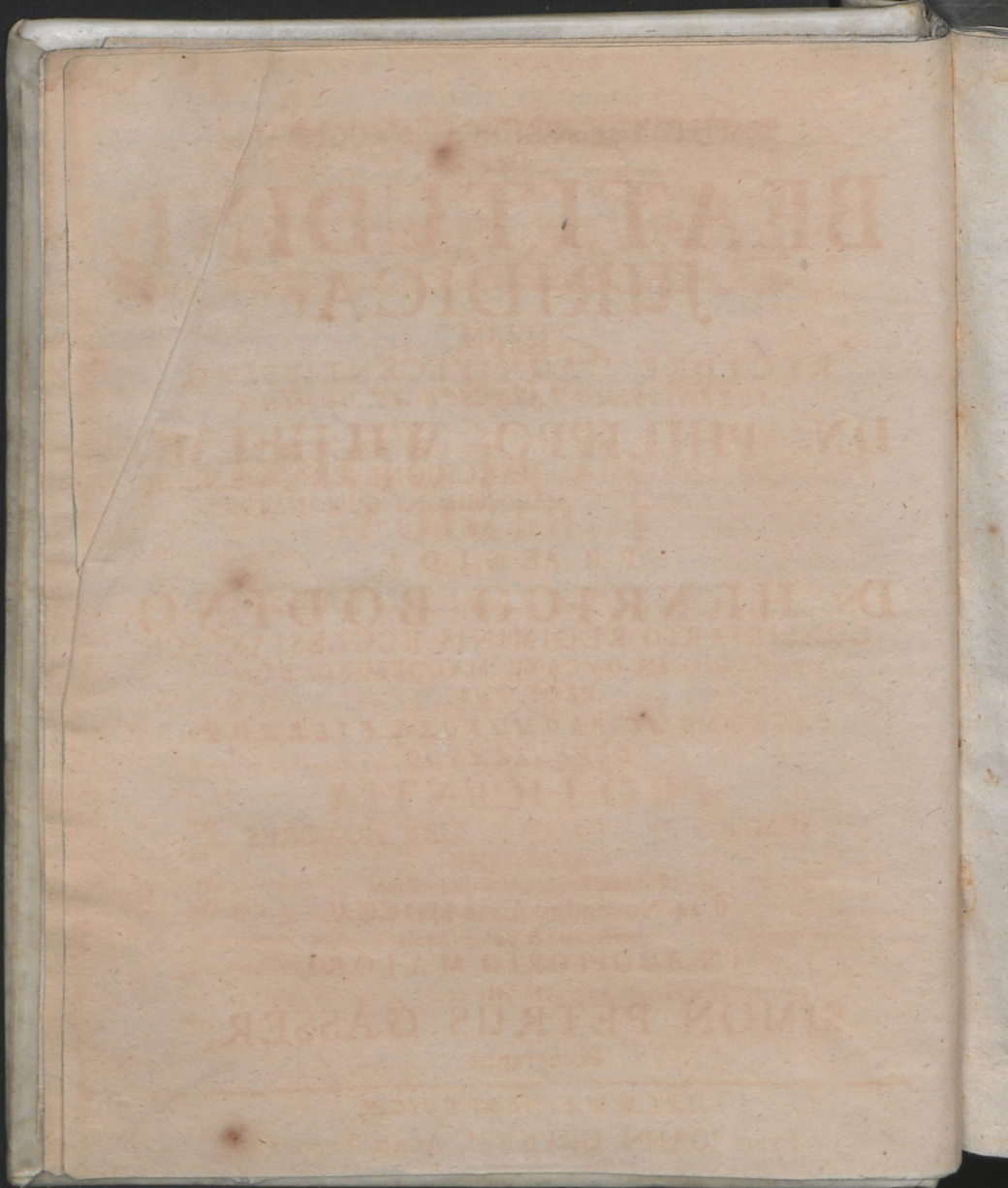
- XXV. De Societate Universalis, sub P. Müllero Karnatz & Lic:
 XXVI. De Pacto retrovenditionis, sub Martini, Krugeri,
 XXVII. - Contractu Emphyteuticario, sub Basiniellero, Prager,
 XXVIII. De iuris causis recusandi depositum, sub Doatino, Georgij & Lic:
 XXIX. ^{De Pacto} Dominij reservativo, sub Hurtingo, à Schoenberg,
 XXX. De Solario ex superficie praestando, sub Hierogio Dürckingij, & Lic:
 XXXI. - Metatra contractus, sub C. Heglero Gregorij
 XXXII. Annon omnes contractus iuxta usum fori Germanici sint compensales, sub de Imhoff de Schütz
 XXXIII. De Jure spectrorum, sub J. S. Struxio, Dicker, & Lic:
 XXXIV. - Emptione spei, sub J. S. Struxio, Fröbinger, & Lic:
 XXXV. - Deposito miserabili, sub P. Müllero, Soldenae,
 XXXVI. - Contractu medici cum aegrotis, sub Schultzeo, Laurens.
 XXXVII. - Continuatione possessionis per successores, sub Dieterico, & Lic.

S

1612

INSTITUTIONES
JURIDICAE
PUBLI PHILIPPO WILHELMO
HENRICO BODEMO

C. D.
DE
**SOCIETATE
VNIVERSALI,**

Consensu
MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS

in
Illustri Academia Salana

PRÆSIDE

PETRO MÜLLERO, JCTO,
Confiliario Saxonico & Antecessore,

Pro

L I C E N T I A

Summum in utroque Jure Doctoris Gradum ejusdemque Pri-
vilegia consequendi,

In Auditorio Ictorum

Die 28. Maji, 1691.

horis ante & pomeridianis
disputabit

MARTINVS KARNATZ,
Güstrovio-Mecklenburgicus.

JENÆ, Typis PAVLI EHRICHII,
Ao. 1711.

SOCIETATE
UNIVERSALIS

MAGNETICI TORVM ORDINIS

ET TRIMILLIARIVM

LICENTIA

MARTINI KARLST.

JENÆ, Typis PAULI ERICHTII

ANNO 1717

PROOEMIUM.

Um adjuvante Deo post exantlata in utroque Jure consueta examina lectionem itidem, ut vocant, cursoriam habitam, Amplissimi Juris Consultorum Ordinis honorifico Decreto, facultatem conscribendi Inauguralem Disputationem, eamque publicè pro Licentia summos consequendi honores habendi ritè sustinueram; Multa licet me hactenus impediverint negotia turbulenta, in eo tamen occupatus fui, ut, quibus obstrictus eram, decenter satis facerem. Verum cum multa & innumerabiles ferè Juris nostri occurrant materia; non minimum dubitavi, quam huic rei eligere convenientem, donec misis omnibus aliis, animum meum ad presens, de Societate universali applicaverim thema; idque eò, cum sit materia quidem frequentissima & quotidiana, à paucis tamen, quantum ego adhuc scire potui, expressa plane, ac pro merito pertractata, justè me hanc materiam eligisse certo persuasum habeo. Et quamvis mate-

ria gravitati, ingenui tenuitas vix responderit, feci tamen, non quod volui, sed quod potui. Si itaque vel ratione methodi, vel ipsius materia, inordinate ac incongruenter quid positum, illud me, vel tempore, cujus angustia circumscriptus, vel monitis Doctiorum correcturum esse polliceor. Interim ego in hac re quid voluerim, licet non valuerim, candidus Lector dijudicabit, quem, postquam eadem fronte, qua sua animi sensa ab aliis aspici desiderat, sequentes paginas intueri petiero, plurimum saluere jubeo. Jam publico Dissertationem presentem examini sistere volo. Cum verò omnia bene atque ac feliciter gerantur, si ipsius rei principium decens fiat & amabile Deo. Nov. 6. præs. & è contrario, ubi Christus non est fundamentum, nullum boni operis super adificium esse possit, can. 26. caus. 1. quæst. 1. cœleste Numen iterum atque iterum devotissimis ac humillimis adoror precibus, supplexque veneror, ut Clementia sua largissima hunc actum gratiosa sua directione clementer ac feliciter dirigere velit.

Thesis I.

Erymologia.

Onitum Vlpiani in l. 1. pr. ff. de I. & I. & l. 1. §. 1. ff. de pact. secuturus, prius nominis paucis habebor rationem; nomina enim ad ipsarum rerum cognitionem quasi manuducunt. Et quidem, unde Societas fortiatur appellationem, paucis attingam; posterior

tior enim rerum quam verborum est habenda ratio, *arg. l. 27. ff. de LL.* Dicitur autem alius Societas & Socius à secando, quia Socii quasi partes sunt, totum constituentes, & Societas quasi Societas, quæ est totius in partes sectio; inde descendit sexus, i. e. nota, quæ mas & foemina disjungitur aut distinguitur. *vid. Becm. in Orig. Lat. Ling. voc. Socius.* Alii à sequendo derivant, quod dicit ordinem, quo plures uniuntur; unde secundus quasi sequendus, qui sequitur primum. Alii trahunt à Consortio, sed rectè trahuntur à crinibus ut vulgè dicitur; probabilius est, vocabulum Socii esse primitivum & à nullo alio originem ducere. *vid. B. Dn. Richt. in Disp. de Consort. tract. II. th. 1. lit. a.* Univerſalis verò dicitur ab universo, quod est unum versus, vel in unum versus & redactus, Græcis $\pi\acute{\alpha}\nu$, vel universus, quasi omnes ad unum versus, i. e. sine aliqua exceptione. Et accipitur vel singulariter, quatenus idem denotat ac totum, v. g. universus ager: vel pluraliter, quatenus significat omnes conjunctim; ita universale, quod ad universos pertinet; hinc res universitatis. §. 6. I. de *rer. divis.* Univerſales actiones appellantur, quibus persequimur corpus aliquod Juris, continens multas res cum augmento & diminutione, ut sunt hereditas, peculium, dos &c. Hoc loco universale nobis idem est, ac totale, ac omne; hinc Societas universalis dicitur univrsarum fortunarum, *in l. 73. ff. pro Socio & totorum bonorum in l. 65. ff. eod. & omnium bonorum, in l. 52. §. fin. eod. vid. rbesin seq. in fin.*

Thes. II.

Et quamvis sæpè in Jure nostro Societas consortium & Synonymia. communio pro Synonymis legantur, strictè tamen loquendo inter se etiam differunt, *vid. Richt. c. 1.* Consortium enim plerumque dicitur de fratribus, quibus patrimonium pro indiviso est commune, *l. 52. §. 6. ff. pro Soc.* Die noch in un-

zertheilte Erbschaft sitzen: quanquam vocabulum con-
fors & consortium in se sit generale, & pro varietate objecti
varie applicetur; sic prout se quis sociat bonis vel malis,
Consortium nominari solet vel probum vel pravam, secun-
dum illud.

Noscitur ex Socio, qui non cognoscitur ex se.

Sic Consortes generis sunt Ovidio *Epist.* 3. Consanguinei &
Propinqui, id. in conjuges vocant thalami consortes, *thala-
mi consorte carebat.* 19. *Metamorph.* Vnde & Conjugium
consortium dicitur in *Novell.* 2. c. 3. §. 1. Ita porro appel-
lantur litis consortes, qui communem causam litis habent.
l. 2. C. de Consorte. & lit. Berluch. 1. C. 14. n. 45. Inde crimi-
nis consortes &c. Communio autem in specie dicitur, si in-
ter duos res aliqua communis absque conventionem expressa
& tacita Societatis in eundem, estque quasi contractus §. 3. & 4.
I. de oblig. qua quasi ex contr. nasc. Rectius igitur Societa-
tem quis dixerit Consortium voluntarium, cum Vlpiano in
l. 52. §. 8. ff. pro Soc. qui nomen voluntariae Societatis ei quo-
que tribuit. *l. 63. §. 8. ff. eod.* Germanicè eine Gesellschaft/
Gewerbs-Gesellschaft/ & Socii, Gewerbs-Leuthe/ Ge-
werbs-Verwandten. In specie autem, Societatis univer-
sali Synonyma quod attinet, reperimus, quod nonnunquam
dicatur Societas univerforum bonorum *l. 5. ff. pro Socio.* in-
terdum totorum bonorum; ut in *l. 65. pr. ff. pro Soc.* quando-
que omnium bonorum, *l. 52. §. fin. l. 65. §. 3. d. t. VI & univer-
sarium fortunarum. l. 73. ff. eod.*

Thes. III.

Homonymia Pro materia autem substrata varias agnoscit significa-
tiones Societas; ex quibus frequentiores sunt, quod (1) pro
Corpore seu Collegio. *l. 1. pr. & §. 1. ff. quod cuiusque univers.*
l. 22. ff. de fidejuss. & mand. l. 31. §. 1. ff. de furt. cui, qui præ-
est,

est, dicitur Magister Societatis. *l. 14. ff. de pact.* (2) Pro ea fo-
 dalitate, quæ inter publicanos exercetur, diciturque vecti-
 galium Societas. *l. 65. §. pen. ff. pro Soc. l. 5. pr. ff. eod.* item pu-
 blica *l. 33. ff. d. l.* Porrò (3) pro consortio inter virum & uxo-
 rem. *in l. 1. ff. de act. rev. amot. l. 52. ff. de Re judic.* (4) Pro
 quasi contractu, seu communione, in quam fortè fortuna,
 sine consensu vero quidam per testamentum, legatum vel
 donationem incidunt. *in l. 19. §. 34. ff. S. P. R.* item *in l. 6. §. 2.*
§. l. 23. ff. comm. div. unde est, quod in communione viven-
 tes, dicantur Socii §. 3. *l. de oblig. quæ quasi ex contract. nasc.*
 E. ista communio dici potest Societas, argumento desumpto
 à conjugatis. *vid. Ench. Log. Brunnem. l. 3. m. 2. c. 2. §. 13.* (5)
 Propriè pro contractu vero, quo plures, res vel operas, ad
 uberiores quæstum & commodiores usum, in commune
 conferunt, uti accipitur *in l. tit. de Societ. §. in ff. pro Socio;*
 quæ significatio est hujus loci.

Thes. IV.

Præmissis breviter iis, quæ ad nomen pertinere vide- **Definitio:**
 bantur, consequens est, ut rem ipsam penitiùs inspiciam :
 Considerabo autem Societatem universalem, tam in gene-
 re, quoad descriptionem & divisionem ; quam in specie,
 quoad constitutionem per causas, tum externas, tum inter-
 nas & effectus, & quoad dissolutionem per contraria. Quod
 igitur ad descriptionem attinet ; describi potest Societas u-
 niversalis, quod sit contractus consensualis, de bonis uni-
 versis, lucri in commune faciendi gratia communicandis.
 Genus hujus definitionis meritò pono contractum consen-
 sualem, *per l. 19. §. 32. ff. pro Soc.* Solo enim consensu, abs-
 que literis, verbis, rei datione &c. formaliter Societatem
 contrahi, plus quam manifestum est, *ex §. un. l. de oblig. ex*
consens. Dicuntur autem contractus nudo consensu initi,
 qui

qui perficiuntur, simul atque consensus utriusque quoquo modo, sive verbis, sive per epistolam aut nuntium declaratus, *d. §. un. & l. 2. §. 1. 2. ff. de O. & A. Sutholt. Dissert. 15. apb. 1. Strauch. Dissert. 15. n. 1.* & quamvis consensus etiam in reliquis contractibus omnibus requiratur, scil. efficienter, in consensualibus tamen formaliter adesse debet. Equidem Giphian. *ad l. 7. §. 4. ff. de pact.* Contractus consensuales nihil aliud esse vult quam pacta nuda; sed satisfacit ei *Vngep. in Exerc. qu. 1.* Reliqua verba in descriptione absolvunt differentiam tam genericam, quam specificam: genericam voco, quæ desumitur à fine externo, qui est intentio lucri & quæstus, *l. 7. 8. 12. 13. 30. ff. pro Soc. Frantz. ad d. l. n. 49. Mej. Coll. Arg. d. t. & interno, qui est rerum communicatio, vid. Bachov. ad W. senb. n. 1. d. t.* quia hæc etiam Societati in genere conveniunt. Differentia autem specifica consistit in objecto, bonis scilicet universis & omnibus, quo ipso differt à Societate particulari, quæ est tantum unius rei, vel certæ negotiationis. *l. 5. pr. l. 52. §. 5. pro Soc. pr. l. eod.*

Thef. V.

Divisio.

Est autem Societas universalis duplex; alia omnium bonorum. *l. 3. §. 1. l. 7. ff. pro Socio*: bonorum simpliciter alia. *l. 7. d. t. Felic. tr. de Societ. cap. 13. n. 5. seqq.* quæ duæ species ita differunt, quod illa comprehendat omnia Sociorum bona, tam præsentia quam futura, quocumque titulo & modo honesto qualita *l. 3. §. 1. l. 73. ff. pro Soc. Felic. d. tract. c. 12. n. 2. seqq. Mantio. de tac. conv. l. 6. T. 15.* ut sunt hæreditates legata & donationes, Thesaurus inventus &c. *vid. Zæf. de qua pluribus infra in objecto & effectu.* Hæc verò comprehendit tantum ea, quæ ex quæstu, i. e. quæ opera & negotiatione veniunt. *l. 7. ff. d. t.* seu ea tantum, quæ ex ipsa Societate proveniunt, nec ad adventitia lucra, v. g. hæreditates,

tes, legata, donationes &c. se extendit. *d. l. 7. seqq. l. 3. §. 1. l. 5. §. 65. Felic. d. c. 13. n. 1. seqq.* Præterea alia Societas universalis est vel expressa vel tacita, ita vel perpetua vel temporalis, de quibus infra in forma.

Thef. VI.

Hæc de definitione & divisione. Progredimur ulterius ad causas, & quidem primo omnium exhibet, se Causa Efficiens; quæ est vel remota, nempe Jus Gentium vel potius Naturale. *l. 7. pr. & §. 1. ff. de pact. §. 2. in f. l. de I. N. G. & C. Mozz. de orig. contract. art. 1. n. 1.* vel propinqua, quæ est consensus. contrahentium. *pr. I. de oblig. quæ ex consens. l. 2. ff. d. O. & A. l. 19. 37. ff. pro Socio.* Est autem consensus ille duplex, vel expressus vel tacitus; de illo nullum unquam occurrit dubium; de hoc tamen inter Doctores gravissima huc usque fuit lis; an scilicet Societas universalis etiam tacito consensu contrahi possit? Negat *Carpz. per l. 3. §. 1. l. 4. l. 5. pr. l. 67. §. 1. ff. pro Soc. Eckh. in tit. pro Soc. §. 3. Fransk. d. tit. n. 25. Treuth. V. v. D. 27. th. 8. f. Cravett. C. 26. n. 5. Menoch. Conf. 12. n. 10. C. I. A. tit. pro Soc. §. 9.* Affirmativam tamen verioremi puto, eo quod Societas solo consensu perficiatur, *pr. & §. 1. de oblig. quæ ex cons. l. 2. pr. §. 1. de O. & A.* nec interest, an verbis exprimat consensus, an verò re ipsa & actualiter expresso proposito ineundi Societatem declaretur. *l. 4. l. 32. 44. pro Soc. tacitum enim idem operatur, quod expressum. l. 3. ff. de R. C. arg. l. 32. §. 1. ff. de LL.* Cum igitur nuspiani prohiberi reperiatur, quod Societas omnium bonorum tacite seu re ipsa coiri nequeat, merito permissum censetur. *arg. l. 28. §. 2. ex quib. caus. maj. l. 43. §. 1. de procur.* Si enim factis ipsis apparet de consensu sociorum eò, quod diu communicaverint inter se omnia, undecunque provenientia, nec ullam rationem posuerunt, ex eo satis intelligi potest,

B

potest,

potest, inter eos contractam esse omnium bonorum Societatem. Nec videre possum, quare cum ceteris modis in eundem Societatem eodem jure gaudere non debeat, cum tamen eadem ipsi conveniat ratio. *d. l. 4. ff. pro Soc. arg. l. 32. ff. ad L. Aquil.* & ita sentiunt *Donell. L. 13. c. 15. ibique Hillig. lit. C. & D. Fachin. Lib. 12. Controv. 14. Felic. d. tract. cap. 10. n. 16.* ubi alios quam plures allegat. *Hunnus ad Treutl. V. 1. D. 27. ib. 8. qu. 20. Besold. C. 33. n. 22. Mascard. de probat. Conclus. 1316. n. 20. & seqq. Mant. de tac. & amb. conv. L. 6. T. 9.* ubi hanc sententiam magis receptam & frequentissimo Dd. calculo approbatam esse testatur & ad contraria respondet. *Add. Masc. de prob. 3. c. 1509. Petr. de Vbaldis tract. de Societ. P. 2. & 3. Ant. Fab. in C. L. 4. T. 27. d. 3. Mev. ad I. L. L. 3. T. 9. n. 3. n. 4. seqq.* Dissidentes verò, nec textu, nec Juris fundamento, nec prægnantri ratione niti videntur, quin potius textus ab ipsis citati, vel nihil probant, vel cum generales sint, & de quavis in genere Societate affirmant, quod vel verbis, atque sic expresse, vel re, adeoque tacite contrahi possit, de Societate quoque universonum bonorum idem intelligendum.

Thes. VII.

Causa finalis.

Altera causa externa est Finis, i. e. id, cujus gratiâ Societas initur, quem duplicem constituo Internum & Externum. Internum voco, qui est in potestate contrahentium; qui eum intendunt; nimirum rerum & bonorum omnium communicatio, *vid. Wc senb. in parat. tit. pro Soc. n. 8.* ibique *Bachov. in not. num. 1.* Externum appello, qui quidem à Contrahentibus intenditur, sed non est in eorum potestate, ut eundem semper obtineant; estq; lucrum & quæstus ex bonis omnibus. *l. 7. 8. 12. 13. 30. ff. pro Soc.* Contrahentes enim; dum consentiunt ad communicationem omnium bonorum,

norum, nullam aliam habent intentionem quam de lucro & damno. *d. l. 7. §. 12. Mej. C. I. A. d. t. §.* quamvis per accidens haud raro etiam damna emergant, *vid. Vulcej. Jurispr. Rom. L. 1. c. 37. n. 14.* de participatione autem lucri & quaestus notandum est, quod conventio in eadem legem, & servandum, quod initio vel plus vel minus convenerit. *l. 23. ff. de R. I.* modo non leoninam inaequalitatem foveat, v. g. ut alter lucrum tantum, alter damnum tantum sentiat, *l. 29. pr. §. ult. pro Soc. §. 2. l. cod.* Quando autem de partibus lucri & damni inter contrahentes nihil actum est, aequales debent constitui, §. 1. *I. de Societ. d. l. 29. pr. ff. eod. ff. eod.* & quidem in Societate particulari aequalitate respectiva, i. e. secundum proportionem geometricam aestimanda, ut scilicet cujusvis Socii lucrum & damnum respondeat ejus sorti vel operae collatae. *d. §. 1. d. l. 29. pr. l. 6. l. 80. l. 83. pro Soc. Subolt. Diff. 15. apb. 55. seqq. Bachov. ad Treutl. V. 1. D. 27. th. 8. D. Strauch. Diff. 15. n. 26.* Secus tamen in universali Societate; in hac enim, si nihil est conventum de parte lucri, id aequalitate simplici, i. e. secundum proportionem arithmeticam est inter Socios dividendum, licet bona illa illata fuerint inaequalia. *Felic. de Societ. c. 9. n. 23. §. cap. 26. n. 29. Bonacina. de contract. D. 3. q. 6. n. 2. Mantio. de tacit. convent. L. 1. th. 14. num. 41. seqq. Lauterb. in Comp. I. tit. pro Soc. in O.*

Thef. VIII.

Absolutis causis externis, sequuntur interna: Materia & Forma; materia tam subjectiva, quam objectiva. Materia subjectiva absolvitur personis contrahentibus seu sociis, tacite vel expresse Societatem universalem contrahentibus. Regulariter autem Societatem universalem contrahere

jectiva.

re possunt omnes, qui particularem inire queunt; particularem verò omnes contrahunt, qui non reperiuntur prohibiti, *arg. l. 5. C. de O. & A.* Possunt igitur Societatem inire, Patronus cum liberto, *l. 2. C. pro Soc.* item duo colliberti. *l. 71. §. 1. ff. eod. fratres cum fratribus. l. 52. §. 8. d. t. l. 47. §. 6. de administr. tut. frater cum sorore. d. l. 1. Pater cum filio emancipato, vel etiam in potestate constituto, scil. quoad bona castrensia & quasi castrensia. l. 38. §. 1. de condict. indeb.* Idem dicendum de adventitiis irregularibus. *C. l. A. d. t. §. 5. n. III.* Maritus cum uxore. *l. 16. §. ult. ff. de aliment. & cib. leg. l. 32. §. 24. ff. de donat. inter vir. & uxor. l. 17. §. 1. ff. solut. matrim.* Non autem statim Societas inter conjuges censetur initia, si forsitan ex mandato aut nomine mariti, vel in consequentiam ex re & persona seu occasione mariti negotietur uxor, **Da sie nur v. g. auf des Mannes Befehl die Waare mit ausmisset und hingiebt;** sed qua suo ductu, sua autoritate, suoque nomine principaliter mercimonia, & qua eis connexa sunt, veluti condomina exercet. vid. *Michaël. Respons. p. 67.* Porro filiusfamilias cum extraneo rectè contrahit Societatem, *l. 63. §. 2. l. ult. pro Soc.* Pupillus tutoris autoritate interveniente *l. 33. f. d. t.* Minor consensu Curatoris & adhibito decreto Magistratus *l. 1. & tot. tit. ff. de reb. eorum qui sub. tut. l. 8. C. de pr. ed. min.* cum Societas omnium bonorum efficiat alienationem & condominia, vid. infra thes. 14. vel etiam ipse si Curatorem non habet, quo casu tamen, si læsus, salvum ipsi manet beneficium restitutionis in integrum. *l. 3. C. de in integ. rest. min.* mutus etiam & sordus ceteris paribus *arg. l. 43. pr. ff. pro Soc.* Judæi etiam cum Christianis *arg. l. 8. 10. C. de Jud. & Cælic.* modo ex nova Imperii Constitutione coram ordinario Magistratu, cui Christianus est subiectus, contractus celebrentur. *R. I. de anno 1551. §. Diesen zu begeben &c.*

Ex diverſo verò arcentur à Societate tam particulari quam univerſali, fratres, quaſtum patri conferentes, *arg. l. 52. §. 8. ff. pro Soc. l. 47. §. 6. ff. de adminiſt. tut.* Parentes & liberi in poteſtate conſtituti, in non caſtreſibus ſcil. *§. 12. l. de oblig. qua ex delict.* pupilli absque tutore, in tantum, ut ne quidem Socius, contrahens cum pupillo, huic obligetur. *Felic. d. tr. cap. 3. n. 16.* & quos ibi allegat: multò minus contrahit cum tutore. *l. 1. ff. de autor. & conſenſ. tut.* niſi habeat tutores. *arg. l. 5. §. 2. ff. eod.* Idem dicendum de minore, curatorem habente. *l. 1. §. fin. ff. de minor. furioſi l. ult. C. pro Soc. l. 1. §. 12. ff. de O. & A. mente capti, arg. §. l. de curat. prodigi, qui furioſis æquiparantur, §. 3. l. de Curat. l. 1. C. eod. qui tamen, ſi ante furorem Societatem contraxerint, in Societate manent. *arg. l. fin. C. pro Soc.* ob ſpem recuperandæ ſanitatſ; quo referuntur etiam ſummè ebrii, irati & latitia nimia perciti. à *Felicio cap. 7. n. 18. 19.* Clerici & Monachi, quibus negotia exercere interdictum, *c. pen. & ult. X. de vit. & honeſt. Cleric.* quod tamen intelligendum eſt, ſi Clericus ipſe negotiationem exerceat; cum autem contingat ſapè, unum Socium tantum negotiari, alterum vero acquieſcere, & tamen lucrum ex collatis bonis acquirere poſſe; rectè tali caſu Clericus Societatis capax cenſetur, ob ceſſantem cauſam, quod ita à divinis non avocetur. *Zæſ. pro Soc. n. 14.* Hæretici, Hoſtes &c. *Mozz. art. de perſ. qua Societatem contrab. poſſ. n. 23.* Officialis temporalis, Medicus cum ægroto, Advocatus cum cliente ſuo, miles armatæ militiæ, &c. De quibus omnibus fuſius, *Felic. cap. 8. per tot.**

Materia objectiva Societatis univerſalis ſunt omnes omni-
nò res & operæ Sociorum, commercio non exemptæ. *l. 63. §. jectiva.*

fin. ff. pro Soc. §. 1. 2. I. de inut. stip. §. 7. I. de R. D. l. 83. §. 5. ff. de V. O. Et quidem in Societate universali absolute omnium bonorum, omnia, undecunque & quacunque causa licita acquisita, presentia & futura sunt communicanda. *l. 73. §. 1. l. 52. & seqq. ff. pro Soc.* ut hereditates, legata, donationes, *l. 1. §. 1. l. 3. §. 1. l. 73. pr. ff. d. t.* porro etiam feuda, scilicet quoad fructus, *arg. 2. f. 9. 52. 55.* Idem dicendum, si alter ex Sociis habeat bona restitutioni fideicommissariae obnoxia, quoad fructus videlicet, *arg. l. 3. §. 4. & 5. C. Commun. de leg. Dn. Struv. Ex. 22. th. 26.* Item quæ quis Sociorum ex alieno delicto per actionem sibi exinde competentem consequitur, v.g. injuriarum, *l. 53. §. fin. ff. pro Soc. & c.* cum in hac Societate, quicquid acquiritur, communis lucri sit, licet causam Societatis non respiciat. *d. l. 52. §. fin. l. 73. pr. & §. 1. ff. d. t. l. 39. §. 3. ff. famil. hercisf. Lauterb. ad tit. pro Soc. §. 1. n. 2.* Quod verò unus sociorum ex causis inhonestis & prohibitis acquisivit, puta focii furto, injuriâ, rapinâ, aliove delicto, in commune non confertur; delictorum enim turpis & foeda est communicatio, adeoque turpis quæstus etiam in hac universali Societate censetur exceptus. *l. 52. §. 17. ff. d. t.* accedit, quod hæc non sunt in bonis inhonestè acquirentis. Societas autem universalis est bonorum. Si tamen collatum fuerit, erit commune lucrum. *l. 53. h. t.* nec aliter restituitur Socio conferenti, quam si damnatus fuerit. *l. 54. d. t.* & si Socio altero conscio collatum sit, etiam poena furti petitur à tota Societate. *per l. 55. ff. d. t. add. Molin. Disp. 412. n. 3. Brunn. ad d. l. 55. Dn. Struv. Exerc. 21. th. 26.* Ulterius ad hanc universalem Societatem, quia in eam non tantum veniunt ea, quæ ex quæstu procedunt, sed & aliunde quocumquo modo acquirantur, pertinet thesaurus ab altero Sociorum inventus. *Zaf. d. t. n. 10. Felic. c. 12. n. 24.*

Thes. XI.

In Societate vero universali simpliciter bonorum communicantur tantum ea, quæ ex quæstu, h. e. opera & negotiatione veniunt, v. g. si quod lucrum ex emtione venditione, locatio conductione, &c. provenit. *l. 7. & seqq. d. t. Felicit. c. 13. n. 5. seqq. Frantzk. in Comment. tit. pro Soc. n. 10. seqq.* quæstus enim intelligitur, qui ex opera cujuscunque descendit; unde sequitur, quod legata ad Societatem universalem simpliciter bonorum non pertineant, cum ista non veniant ex quæstu, sed ob merita, nam si omne lucrum intelligeretur, esset Societas universalis, omnium bonorum. *Brunnem. ad l. 7. ff. pro Soc. n. 1.* nec eo pertinent hæreditates, nec thesaurus inventus. *Zæf. d. l.* In reliquis, quoad objectum, convenit ferè Societas universalis cum particulari. *vid. Coll. I. A. d. t. Zæf. T. 2. & c.*

Thes. XII.

Sequitur altera causa interna; nimirum Forma; quæ est Forma essentialis vel substantialis vel accidentalis. Forma substantialis Societatis universalis, consistit in consensu ad communicandum omnia bona vel præsentia vel futura, quocunque titulo honesto acquisita, vel tantum præsentia, prout ea est vel omnium bonorum simpliciter, vel tantum bonorum, de qua distinximus supra. Iste consensus verò declaratur tum verbis expressis, etiam per nuntium. *l. 4. ff. pro Soc. literis seu per epistolam. arg. §. 2. l. de oblig. ex Cons. l. 2. §. 2. ff. de O. & A. cujus exemplum in l. 71. pr. pro Soc. tum tacitè, re & facto. l. 4. pr. pro Soc. id, quod supra jam demonstravi in causa efficiente. th. 6. saltem hic referenda censeo requisita, vulgò à Doctoribus posita, ex quibustacita Societas omnium bonorum colligi possit; ad eam verò demonstrandam tria hæc conjunctim requirunt, quorum nullum abesse potest; nempe*

pe

pe communem habitationem, lucrorum communicatio-
nem, & de rebus administrandis non redditam rationem.
*vid. Petr. de Vbald. in tract. de duob. frat. p. 2. pr. Ancho-
ran quest. 74. P. 1. Mozz. in tract. de Societ. col. 4. n. 37. Ma-
scard. de probat. concl. 327. n. 5. Cravetta Conf. 159. n. 1. Mev-
ad Jus Lubec. P. 3. Tom. 8. n. 3. n. 5.* Quæ in tantum requi-
runtur, ut, si minimum desit, puta si quid quantulumque al-
ter proprio nomine gesserit, sibi habeuerit, universalis So-
cietas minime contracta videbitur *l. 4. C. Commun. utriusque
jud. Ant. Fab. in Cod. L. 4. T. 27. d. 3.* Interim tamen, si unus
ex sociis ignorante altero acquirat aliquid suo nomine in
fraudem socii, non ideo statim solvitur Societas, sed sufficit
scientia præsumtiva. *Cravett. Conf. 26. num. 2. & C. 123.
Fab. d. l.*

Thef. XIII.

Communicatio autem rerum in Societate universali,
& quidem simpliciter tali omnium bonorum existentium,
fit ipso jure sine vera traditione *l. 2. ff. pro Socio* id quod sapit
exceptionem à Regula, quæ non patitur, ut dominium absq;
traditione transferatur, nisi velis hic admittere quasi tradi-
tionem, cum *Brunn. ad l. 1. d. t. n. 9.* postea verò acquisita non
sunt ipso Jure communia, adeoque quilibet sibi acquirat, com-
municanda tamen Societatis judicio antecedente traditione.
*l. 74. ff. d. t. Menoch. C. 122. n. 19. & 76. Covarr. 3. Resol. cap. 19.
num. 1. Gometz. T. 2. resol. c. 5. n. 3. Trentac. l. 3. de emt. resol. 1.
n. 2. Brunn. ad d. l. 74.* Ratio autem differentia videtur esse,
quod traditio rerum in universali Societate initio fit difficil-
lis, ut ita lex eam pro facto habeat, non etiam fit difficilis
eorum, quæ postea acquiruntur. *Zaf. pro Soc. n. 6.* Quod au-
tem ad res incorporales, v. g. nomina attinet, illæ in hac
Societate omnium bonorum maneat in suo statu, nec ab
initio

initio ipso jure fiunt communes, sed expresse debent cedi & actiones præstari. *l. 3. p. d. t. Habn. d. t. in fin. Zæf. d. l. cujus* rationem assignat *Cujac. in l. 1. d. t.* quod actiones & nomina personæ cohæreant, ut jura ad rem, non in re, & in socium non transeant, nisi prævia cessione. In Societate autem bonorum simpliciter, actuali communicatione & traditione indistinctè opus est. *arg. l. 1. §. 1. 58. §. 1. d. t.* non verò ipso jure communicantur. Communicantur autem in hac Societate posteriori res principales interdum tantum quoad fructus, usum, pretium vel lucrum exinde percipiendum. *l. 7. l. 44. l. 52. §. 2. l. 58. ff. pr. ff. d. t. l. 13. §. 1. ff. d. P. V. Felic. de Soc. c. 9. n. 52. seqq.* interdum verò quoad ipsam proprietatem, ita, ut dominium illarum pro partibus indivisis inter socios fiat commune, *d. l. 13. §. 1. de P. V. d. l. 58. pr. ff. d. t.* unde in hac Societate universalis bonorum respiciendum esse ad id, quod inter partes actum benè monet, *ex leg. 34. ff. de R. I. Lauterb. in Comment. ad ff. tit. pro Soc. §. 1. n. 7.*

Thes. XIV.

Nec minus universalis Societas ab heredibus tacitè contracta nonnunquam dici debet, veluti, si socio universalis uno mortuo, relictis heredibus, alter sociorum omnia communi nomine administrare pergat, nec sibi quicquam separatim quærat, concurrentibus tamen omnibus, requisitis reliquis, quoad hanc Societatem adesse debitis, sique mortui socii heredes idem faciant, quæ defunctus facere solitus erat, tunc, ut morte defuncti Societas illa universalis verè sit finita, tamen hoc facto heredes cum superstite socio de novo quasi Societatem iniisse & iisdem modis renovasse, ac tacito consensu repetiisse censendi sunt, quod idem etiam incæteris usu venire solet contractibus consensualibus, *l. 13. §. qui impleto ff. loca-*

locati. l. 4. §. ult. junct. l. 1. §. 9. ff. de precar. modò heredes ita comparati fuerint, ut etiam, si velint, expressam Societatem contrahere possent, cujus enim expressus consensus nihil operatur, multò minus tacitus quicquam operari valebit, talia enim sunt prædicata, qualia permittuntur à suis subjectis; hinc sequitur, quod pupillus sine tutoris autoritate hanc renouasse non putetur, nullatenus enim obligatur absque eo. l. 5. 9. ff. de aut. tut. Idem dicendum est de minore, quippe, qui nec adhibito consensu Curatoris rectè potest immobilia alienare, nisi adhibuerit decretum Magistratus, l. 1. §. tot. tit. ff. de reb. eor. qui sub tut. l. 8. cum seq. C. de præd. min. per Societatem enim universalem inducitur communicatio omnium bonorum per suprà tradita, & consequenter alienatio, l. 3. cum seqq. ff. pro Soc. l. 2. ff. Comm. divid. Sanè si pupillus aut minor, major factus, rata habeat, quæ à socio communi nomine gesta sunt, tunc tacita Societas universalis nihilominus retrò, seu ex tunc convalescere videtur propter ratihabitionem, quæ mandato æquiparatur. l. ult. C. ad SC. Mac. l. 12. §. ult. ff. de solut. Alex. 1. Conf. 24. n. 5. Cravett. C. 26. n. 1. 3. §. 4. C. 123. ut C. 159. §. 286. Dec. Conf. 21. 66. 488. Fab. in Cod. L. 2. T. 27. d. 4. n. 10.

Thes. XV.

Forma acci-   Forma accidentalis Societatis universalis consistit in pa-
dentalis.   ctis adjectis, plerumque de partibus lucri & damni, adje-
ctio tempore & conditionis; quicquid igitur de partibus
lucri inter contrahentes legitimè convenerit, servandum,
cum pacta dent legem contractui. l. 23. ff. de R. I. §. 1. 1. de Sa-
ciet. & nihil magis congruat æquitati, quam in conventioni-
bus bonæ fidei id custodiri, quod inter contrahentes per-
actum. l. 1. §. 6. ff. de pos. l. 11. §. 1. ff. de act. emt. modo conven-
tio

tio non sit injusta, & nimia inæqualitate constet. *vid. Bach. ad Treutl. V. 1. D. 27. tb. 8.* qualis est, si convenerit ut ad unum omne damnum, ad alterum omne lucrum recidat, qualem Societatem leoninam vocat *Cassius in l. 29. ff. pro Soc.* alludens ad Æsopi fabulatoris apologum. Sed quid, si pactum nullum intervenerit de lucro? Resp. In Societate particulari distinguitur; aut enim ab utrâque parte æqualis quantitas fuit illata, tunc etiam æquales partes simpliciter & arithmetice esse debent, tam in lucro quam vi correlationis in damno. §. 1. *I. de Societ. l. 29. pr. ff. & l. 3. C. eod.* aut diversa quantitas est collata, & tunc distributio fit in æquales partes respective & geometricè *arg. d. l. 29. in pr.* prout scilicet aliquis plus vel minus in Societatem contulit, ut plus lucri vel damni ferat, qui plus rei vel operæ contribuit, id, quod rationi *vid. Arist. 3. Pol. 6.* ac legi maxime consentaneum est. *l. 6. & 18. in f. ff. pro Soc.* unde & tacite id actum etiam censendum, *Schneidew. ad pr. I. de Soc. n. 11.* Secus tamen est in Societate universali; cum enim ibi omnia continuo communicentur, per supra dicta, ut fiant unum complexum, vel totum pro indiviso, & sit in omnium sociorum dominio communi, seu condominio, *Frantzck. pro Soc. num. 40. Dn. Struv. Exerc. 22. tb. 23.* id, quod fieri censetur per constitutum possessarium tacitum; eo enim ipso momento, quo talem Societatem duo ineunt, legis permisso sine dubio propter difficultatem, tota patrimonialia etiam inæqualiter collata, utroque citroque transferendi, uterque efficaciter, etsi non exprimat, constituit, se res suas præsentibus corporales etiam alterius nomine pro dimidia parte possessurum esse, *Tiraqu. de Iure const. poss. P. 1. ampl. 32. n. 6.* adeoque diversæ quantitatis collatio non respicitur, sed ex ea Societate quisque sociorum capit, quantum ipsi opus est. *arg. l. 73. §. 1. ff. d. t.*

Thesis XVI.

Uterius ad formam accidentalem Societatis hujus pertinet, quod coiri possit vel in perpetuum, i. e. dum vivunt socii *l. 1. pr. l. 70. ff. d. t.* vel ex tempore, veluti, ut post biennium transactum Societas universalis inter aliquos sit, *d. l. 1. pr.* vel sub conditione *d. l. 1. § l. pen. C. eod.* id quod Justinianus, cum inter veteres dubitatum de eo fuerit, peculiari-ter constituit. Quæ verò fuerit dubitandi ratio, inter nostros non omninò convenit; placet *Vultejii* opinio *ad pr. l. d. t. n. 11.* qui putat, veteres eo dubitasse, quia Societas omnium bonorum transfert dominium, dum fingitur, aut, ut *Cajus* loquitur *in l. 2. ff. d. t.* creditur, quasi intervenisset tacita traditio aut mancipatio: constat autem mancipationem diem vel conditionem non recipere. *l. 77. ff. de R. l.* Idemque est in omni legitimo transferendi modo, ut conditionem non admittat. *Cujac. in parat. C. d. t. Affelm. Disp. de Contract. IX. §. 8.*

Thes. XVII.

Effectus.

Absolutis causis sequitur Effectus, qui duplex est; primus, & secundus ex primo ortus. Effectum Societatis universalis primum voco obligationem ad lucrum & damnum communicandum, ad rationum administrationis redditionem, & ad damni dolo, culpa levi datum restitutionem. In genere autem notandum, quod, sicut ex contractibus cæteris consensualibus, ita etiam ex contractu Societatis, mixta, id est, naturalis & civilis obligatio simul nascatur, quæ socius universalis socio suo obligatur de eo, quod ex bono & æquo præstare oportet, *l. 2. §. f. ff. d. o. § A* obligantur autem socii ad lucri, & vi relationis, damni divisionem, & quidem æqualem, si nihil expressum, §. 1. *I. de Societ.* Si verò de certis lucri & damni partibus convenerit, partes expressæ sunt ser-
van-

vandæ. d. §. II. d. t. In specie verò, sicut in Societate universali simpliciter tali, omnia quæ sita, ita quoque omnia damna debent esse communia, l. 52. §. f. l. 55. ff. pro Soc. l. 39. §. 3. famil. berc. Vnde sequitur, quod quicquid socius universalis, injuriâ Judicis damnatus, persolverit, possit imputari Societati, cum talis sententia pro casu fortuito sit habenda, quem unus sociorum ferre non tenetur. l. 52. §. fin. pro Soc. Brunnem. ibid. num. 20. Notanter autem adjeci; injuriâ judicis, si enim condemnatus est, v. g. ob injurias, &c. ipsi à sua parte divisionis merito deducitur per l. 52. §. fin. Cui consequens est, si socius universalis lusoria instituens certamina, pecuniam dilapidaverit, vel veneri pervigilando bona dissipaverit ac perdidit, damnum inde emergens Societatem non respicere, sed reum solum pœnam luere per l. 59. §. 1. ff. pro Soc. Wesf. ad d. l. n. 9. quod etiam de jure Saxonico cautum. vid. text. art. 12. L. 1. L. R. ibi: Verspielt ein Mann sein Guth/ oder verhuret ers/ oder bringet es sonst bößlich umb mit übrigen Kosten oder Gaben/ darein sein Bruder/ oder die mit ihm ihr Guth gemein haben/ nicht gewilliget/ den Schaden/ den er daran nit/ soll er alleine tragen/ und nicht zugleich auch seine Brüder/ oder seine Gesellen/ die ihr Guth mit ihm gemein haben. Porro si unius sociorum universalium aliquid injusto titulo, v. g. furto, rapina &c. acquisitum altero socio benè conscio contulerit, quod fieri posse, ostendi supra in mat. object. etiam ad pœnam, videlicet dupli, tripli, quadrupli obligatur tota Societas. l. 55. ff. d. t. add. Molin. Disp. 412. n. 3. Brunnem. ad d. l. 55. Dn. Struv. Ex. 21. tb. 26.

Thes. XIII.

Sic etiam est, si damnum vel lucrum, non ex Societatis causa, sed aliunde provenerit. Ita v. g. in Societate universali,

bonorum præsentium scil. socius damnum aliunde veniens ad reliquos devolvere nequit, uti nec tenetur lucrum ipsi tale communicare, *arg. l. 67. §. 1. ff. pro Soc.* Quo pertinet elegans præjudicium à Jctis Jenensibus Mens. Octobr. 1620. datum: Ob nun gleich Cajus vom Titio begehret/ daß er neben ihm in ganzen Schaden/ so wohl des Verlusts der Ochsen und Waaren/ als auch noch darzu der erlegten Rankion wegen/ zu seinem Theil/ Krafft geschlossener Societät/ mit tragen solte/ wie er denn auch des commodi, so dem Titio ex mera gratia zugewachsen/ zugleich theilhaftig zu seyn vermeinet: Dennoch aber/ weil solcher Verlust des Caji nicht ex contractu (derentwegen er allbereit den Verlust und Schaden mit erdulden müssen) oder indepente causa, sondern anders wohin/ und von seiner hohen Landes-Fürstlichen Obrigkeit Einfall herrühret und entstanden/ Titius auch ex speciali & novâ causâ, so auf den Cajum bey so gestalten Sachen nicht zugleich gezogen werden kan/ und aus lauter Gnaden sein Guth allein/ und so viel ihm mit zukommen wieder erlanget/ hierüber Cajus allein zu dem seinigen und seines Leibes Loskauffung erleget/ als ist daher Titius das seinige/ so aus dem gemeinen Verlust ihme aus Gnaden widerim geschencket worden/ mit dem Cajo nicht zu vertheilen/ viel weniger das Rankion-Geld/ so Cajus für sich und die Seinigen versprochen und auszahlen müssen/ mit zu tragen schuldig/ W. R. W.

Thel. XIX.

Præter damna etiam obligatur socius ad onera, quæ ejus nomine quis subit. Et quidem universali Societati omnia imputantur undecunque procedentia; unde quæritur: an dotis

tis

tis assignandæ filiae alterius loci unus etiam competat Societati? Negat *Zæf. tit. pro soc. n. 45. per l. 80. §. 65. §. f. ff. d. t. Mozz. post tract. de Societ. Conf. 1.* sed mihi affirmativa verior videtur, ob textus *l. 73. §. 1. l. 66. d. t. arg. l. 52. §. f. d. l. l. 39. §. filius, verb. si non in omnibus socii essent. ff. fam. herc. l. 6. ff. pro Soc.* sicuti enim omnia quæ sita, ita omnia quoque damna in Societate universali debent esse communia. *l. 55. d. t. & sicut in hac Societate universali non attenditur, an occasione unius plus lucri, v. g. hereditas ampla obveniat, ut propterea plus ex bonis communibus finita Societate dividendis capiat; ita non consideratur, an ratione unius plus impensum fuerit, ut illi speciatim hoc imputetur; sed incertæ spei & eventui dubio initio se committunt socii, & æquale jus habent, tum circa lucrum tum circa impendia, licet fortè eveniat, ut non æque omnibus ex voto & juxta intentionem Societas cedat. d. l. 73. §. 1. d. t. Magnif. Dn. Struv. Synt. I. C. Ex. 22. th. 27.* Accedit, quod si socius certo modo agnoscere debeat pœnam per *l. 52. §. fin. d. l.* ut supra deductum, eò magis ea agnoscere debeat, quæ in honorem liberorum alterius socii, dotem scilicet erogata sunt. *Add. Menoch. L. 2. cent. 2. A. I. 2. cas. 127. n. 3. Althuf. L. 1. diceol. cap. 78. n. 37. Boccr. P. 1. cl. 2. D. 5. th. 51. Donell. L. 3. comment. c. 16. ibique Hillig. Arum. Ex. 15. I. th. 2.* nec obstat à *Zæf.* allegata. *l. 80. §. seqq.* Respondeo enim, ibi de sociis omnium bonorum quæstionem non esse, nec rectè colligi, quia dos ex communi pacto pactum deducitur, E. pacto cessante non esse deducendam. Obstat enim naturæ Societatis omnium bonorum, in qua expensæ omnes Societati imputantur, per sup. deduct. *Fachin. L. 8. contro. cap. 4. in fin. Dn. Struv. in evol. ad d. th. Trentl. Diss. 27. th. 8. ibique Bachov. & Hunnius.*

Sed quid, si non omnes socii universales filias habeant, sed unus tantum eorum? Resp. nihilominus dos Societati imputanda *arg. l. 81. vers. non si commune*. Imputent enim sibi reliqui, quod talem Societatem iniverint, vel in ea perfliterint; damnum enim, quod quis suâ culpâ sentit, non est damnum. *Heft. Felic. d. t. cap. 26. n. 13. 21. seqq. Dn. Struv. d. th. in fin.* Cæterum, quod de dote dictum, idem dicendum arbitror de sumtibus ad filiorum studia impensis, circa quam quæstionem quidem *Donell. ad rubr. C. pro Soc. n. 18.* distinguit, ut quidem eo casu parens de communi hos sumtus consequatur, si ante contractum Societatis initum filius studii destinatus, eo, quod negotia liberè inchoata necessariò sint perficienda. Secus autem esse, si post initam Societatem filium studiis destinaverit Pater, qui prius destinatus non erat; quæ distinctio, etsi colorem, ut loquitur *Arum. Exerc. 15. th. 2.* & æquitatis rationem habere videatur, tamen eam generalitas textus in *l. 73. §. 1. ff. pro Soc.* non admittit, ubi dicitur; ea quoque in honorem alicujus liberorum erogata sunt, utrique imputanda esse, ubi autem lex non distinguit, ibi nec nostrum est distinguere. *l. 8. pr. ibi: nihil exprimitur. ff. de publ. in rem act. l. 1. §. 1. ibi: quisquis igitur ex lib. ff. de test. mil.* & hujus Societatis universalis natura requirit, ut quæcunque, tum lucra & commoda, tum damna & onera sint communia, nec consideretur, an unus plus expendat, quam alter *l. 81. ff. pro Soc.* facit huc, quod studiorum causa, semper ferè dotium causæ æquiparare soleat. *Bart. ad l. 1. in fin. ff. solut. matrim.* Imò magis ipsa dote privilegiatam, asserit *Panorm. in cap. fin. in fine. X. de Ind.* Atqui dotem de communi sumi in quæst. præced. ostensum est. Dissidentibus fusè respondet *Kremberg. de sumt. Stud. qu. 1. n. 119. seqq.*

damno dato dolo vel culpa socii refarciendo; & quidem de damno, dolo dato res est expedita, cum nihil tam contrarium sit bonæ fidei, quam dolus. *l. 3. §. 3. pro Soc.* ac nullus contractus, nullumque negotium sit, à quo dolus, fraudatio & mala fides abesse non jubeatur. *l. 4. C. de O. & A. l. 31. ff. depos.* Nec dubium est de damno culpà latà præstando; hæc enim in civilibus & pecuniariis causis Juris interpretatione & quoad effectum Juris, doli appellatione comprehenditur. *vid. l. 226. d. V. S. l. 32. ff. depos. l. 8. §. 3. de precar.* licet particula taxativa; solum, tantum, solummodo, tantummodò duntaxat, &c. doli vocabulo sit addita, *l. 1. §. 1. ff. de O. & A. l. 1. §. 1. ff. si mens. fals. mod. dix. Meij. in Comment. de culpa in contract. præst. tb. 107. seqq.* quod ad levissimam culpam attinget, illam & multò magis casum fortuitam socius nec univerforum bonorum præstat. *§. fin. l. de Societ. l. 52. §. 2. ff. eod.* sufficit enim talem diligentiam rebus communibus adhibere, qualem quis suis rebus adhibere solitus est, & qui parum diligentem socium assumit, de seipso conqueri, sibi que imputare debet. *d. §. fin. l. 72. ff. eod. add. Seb. Med. tract. de cas. fort. p. 1. qv. 9. n. 33.*

Thef. XXIII.

Restat igitur, quod sola culpa levis veniat præstanda, eaque non in abstracto sed in concreto talis. *§. f. 7. b. l. 52. §. 2. l. 72. b. l. 5. §. 2. Commod. Carpzov. 2. C. 26. d. 12. Laureyb. tit. pro soc. in O.* Dicitur autem culpa in abstracto Dd. quatenus illa sine conditionibus individuantibus & extra subjectum indeterminatè consideratur, prout in se, & non. v. g. in Mevio, Titio &c. est. Culpam vero in concreto dico, quando eam in subjecto determinativè, nempe Mevii & sempromii consideramus; secundum hanc posteriorem acceptionem, si diligentissimus & minus diligens serius non adhi-

adhibeant consuetæ suæ diligentia gradum, uterque in concreto levem culpam committit *d. §. f. J. de Societ.* cum in abstracto illius culpa esset levissima, hujus forsan lata. *l. 32. ff. de pos. Lauterb. ad Tit. Commod.* Nec tamen socius tenetur ultra id, quod facere potest, sed gaudet beneficio competentia, §. 38. *J. de act. l. 63. pr. pro Soc. l. 16. ff. de re jud.* idque eo, quia Societas jus quodammodo fraternitatis in se habet, quæ ratio æque pugnat pro socio universali quam particulari *l. 63. §. 1. ff. pro Soc. nec obstat. l. 16. ff. de re jud.* agitur enim ibi de Socio particulari, qui non ex causâ Societatis, qua ratione tantum tribuo illi hoc beneficium, sed ex alia causa ad Societatem non spectante *Schwend. ad Eckolt. d. l. §. 6. Conf. Nicol. de Paser. c. 6. qu. 9. Bronch. Cent. 2. ass. 51. Pac. cert. 4. qu. 100. Dn. Struv. in evol. ad Ex. 22. th. 37.*

Thef. XXIV. *1801. 019. 0018. 1011*
 Hac de Effectu primo Societatis universalis, de obligatione scilicet socii: sequitur Effectus ortus sive secundus; qui est actio pro socio universali, competens contra socium, quæ est directa utrinque & in heredes transitoria. *l. 63. §. in hered. ff. pro Soc.* in qua ratio habetur ejus, quod alterum alteri ex bona fide præstare oportet, §. 28. *J. de act.* & datur regulariter finita Societate *l. 65. pr. ff. pro Soc. l. 5. C. cod.* interdum tamen, manente etiam Societate moveri potest. *d. l. 65. §. pen.* Agitur autem hac actione non tantum ad res, quæ unius ex sociis universalibus sunt, communicandas, sed & ad lucrum, exque re communi perceptos fructus communicandos. *l. 73. 74. 65. §. pen. d. t.* nec minus in hanc actionem veniunt expensæ; & quidem in hac Societate universorum bonorum non tantum expensæ in Societatem factæ. *l. 38. §. 2. l. 52. §. 15. d. t.* sed & aliæ omnes, modo non proveniant ex delicto, dolo vel culpa Socii. *l. 52. §. f. l. 59. §. 1. d. t. Felic. d. tr. c. 26. n. 1. C. c.* Sed quaeritur: an

hac actio detur ad res quæ ex Societate communes sunt, dividendas? negat *Franz ad tit. Comm. div. n. 4. & Lauterb. ad tit. pro Soc. in O.* Verum affirmativa fortioribus stabilita videtur argumentis, & quidem *per. l. 1. commun. div.* ubi vocabulum *magis* comparativè sumi arbitror, nimirum: quod personales præstationes actioni pro socio magis principaliter insint, quam communi dividendo actioni; hæc vero divisionem rerum primario intendunt; illa per consequentiam. Deinde naturæ actionis pro socio repugnaret, si ad impedendam rerum divisionem non valeret, quippe, quæ est rei persecutoria. *l. 50. ff. pro Soc.* quo ipso etiam res communes dividendæ veniunt; facit denique *l. 38. §. f. d. t.* ubi actione pro socio intentata, actio communi dividendo tollitur, & vice versa; E. utrique tantundem inesse oportet, & tam actione pro socio, quam communi dividendo, rerum communium divisio urgeri poterit. *Bocer. P. 2. cl. 2. D. 5. th. 56. 57. Riemer. Dec. v. qu. 5. Ludov. ad Wesf. T. comm. div. n. 1.* Nec obstat *l. 52. §. 8. pro Soc.* Resp. nulla est consequentia: *judicio Societatis in commune redigimus. E. commune non dividimus*: argumentum enim à contrario sensu patitur suas limitationes. Nec adversatur *l. 43. eod.* ibi: *Et adjudicationem admittit.* Resp. id de eo casu accipiendum est, quo jam actum est communi dividendo: altera enim actione alteram tolli Proculus ait, *l. 38. §. eod.*

Thes. XXV.

Ceterum permittitur quoq; socio nonnunquam experi aliis concurrentibus actionibus, e. g. actione communi dividendo. *l. 43. ff. pro Soc. ex L. Aquil. l. 47. d. t.* conditione furtiva, *d. l. 47. pr.* Actione furti. *l. 45. ff. d. t.* ubi tamen requiritur, ut res per fallaciam & dolum malum sit amota, *d. l. 45. ff. d. t.* In dubio enim credendum, eum qui partis dominus est, jure

* (29) *

jure potius suo uti, quàm furti consilium inire. *l. 51. ff. eod.*
Plures actiones concurrentes *vid. in Coll. Jur. Arg. hoc. tit.*
tb. 28.

Thef. XXVI.

De contrariis Societatis universalis nihil peculiare oc-Contraria.
currit; quibus modis enim Societas particularis, iisdem fere
etiam hæc universalis solvitur Societas, nimirum: mutuo
dissenfu. *l. 65. §. 3. ff. pro Soc. renunciatione. §. 4. J. de Societ.*
Morte §. 5. *J. de naturali & civili. l. 4. §. 63. §. f. ff. pro Soc. §. c.*
Quibus ipsis, cum temporis angustia & multa in Patriam
me revocant negotia, filum abrumpo & mea di-
sputationi pono

F I N E M.

S. D. G.

* (30) *

Distrumpat ilicet sodales optimos
Mavors manu dirâ, prematque foedera,
Tu vinculum nectis fide Germanica,
Confortiumque contrahis suavissimum.
Comitem hinc Themis suo legit Te lateri,
Et judicat dignum, suavi præmio.
Hoc gratulor, posthæc Deus Te Principi
Socium legat, precor, solumque Patrium
Dulcissimos fructus capiat impostherum.

*Ita Nobiliss. DN. KARNAZ, de Licent. Summos in utroque
jure capessendi honores ex animo
gratulatur*

PRÆSES.

Dum tractas docte Sociorum dogmata juris.
Almæ Te Themidi consociasse doces.
Nosceris ex Socia, qui non cognosceris ex Te.
Illaque dat Socio digna brabea suo.

*Ita Consultissimo Dn. Doctorando, Amico
& olim Consalino suavissimo
gratulatur*

IO. CHRISTOPH. Hartung/
Phil. & I. V. D.

SON=

Sonnet.

In Schiffmann freuet sich/ wenn er nach vielem Wachen
 Nun an des Meeres Strand sich mit dem Ruder lenckt/
 Der Stürme/ die vor dem sein Schiff so hart gekränckt/
 Kan ein erlangter Port / Ihn bald vergessend machen.
 Mir deucht/ Geehrter Freund/ indem Er solche Sacht
 Nach viel und großem Fleiß ist anzutreten denckt/
 So Themis stets zum Lohn der schönen Arbeit schenckt/
 Wird Er nunmehr vergnügt in voller Freude lachen.
 Und nehmen an die Frucht/ die Ihn bisher geblüht/
 Die Seinen Nahmen kan den Sternen gleich erheben/
 So/ daß er rühmlich wird auch bey der Nach-Welt Leben/
 Die mein Gemüthe ist zu diesem Glück-Wunsch zieht:
 O Gott wolle solche Frucht mit Seegens-Thau benezen/
 So wird das Vaterland sich auch an Ihn ergehen.

Mit diesem wenigen hat dem (Tit.) Herrn Doctorando,
 seinem werthgeschätzten Freunde/ schuldigster massen
 gratuliren sollen

Joachim Seeken.

Sie läßt die Themis sich mit holden Blicken finden/
 Wenn man den klugen Fleiß zum festen Grunde legt.
 Sie will den Lorber selbst und dessen Schläffe winden/
 Der nur Ihr Tugend-Bild in seinem Busen trägt.
 Dagegen dessen Herz die Niedrigkeit besizet/
 Der statt der Tugend-Bahn die Laster-Wege liebt/
 Dem nie kein hoher Geist das träge Blut erbizet/
 Der nur die Uppigkeit und schmöde Wollust übt/

Ein

Ein solcher muß gewiß in tiefen Staube leben/
Der schlimme Pöbel-Stand der bleibt Ihn beschehrt/
Wie kan der Himmel auch ein besseres Leben geben/
Da man nur Laster liebt/ und keine Weißheit ehrt?
Wohl-Edler! wenn man igt den steren Fleiß erweget/
Den Er im Muses-Streit so tapffer angewandt:
Da Er den Tugend-Grund zur Weißheit fest geleet/
Hat billig Themis Ihn als treuen Sohn erkant.
Drümb will Sie Ihn igt mit holder Gunst ergehen/
Da Sein gelahrtes Haupt ein stolzer Lorber ziehet:
Sie will den klugen Fleiß mit solcher Ehr versehen/
Die die Unsterblichkeit in ihrem Busen führet.
Wohlan! wir wünschlen Glück zu diesen Ehren-Zweygen/
Der Himmel lasse Sie in steter Blüthe stehn;
So wird ein ewig's Erb uns Seinen Nahmen zeigen/
So wird Sein hohes Lob zu keiner Zeit vergehn.

Mit diesem wenigen solten dem Wohl-Edlen und
Loch-Gelahrten Herrn Doctorando glückwünsch-
send auffwarten

dessen bey Ihro Excellenz Herrn
D. Sartungen

Sämtliche Tischgenossen.

COLLEGII JURIDICI
DECANUS
PETRUS MÜLLERUS,
Jctus, ac Pandectarum in Academia
Jenensi Professor Ordinarius.

L. S.

Uandoquidem is, iudicio

Græcorum Poëtarum sapientissimi Hesiodi, omnium optimus est, qui sibi ipsi per omnia sapit, cogitans quæ deinde & postremo sint meliora; eum eò magis felicissimum deprædicamus, qui caute cavet, ne quid in actionibus suis defiat aut excedat. Recta ratio est de rebus humanis divinisque, quatenus eæ ad nos spectant, verum iudicium ac sensus ducens ad iustitiam. Sic præclarum est, iustitiæ præmiorum & poenarum arbitræ, dare operam; Deo quippe amicus est, qui eam exercet, & cum ea degit. Exercetur autem ea tam in scholis quam in foro; Eo enim ipsum genuina juris, quod utique diversum est, fundamenta exponuntur, dumque casibus obori-

E 2

entibus

* (36) *

entibus applicantur in communem æque ac singulorum salutem, Deo sacrificium fit. Hinc est, quod Jurisperitus in partem curarum & sollicitudinis à Principibus vocetur, ut gloriosa sua industria in causis gravissimis in medium consulat. Legibus consentaneus is demum est, qui secundum eas in republica sese gerit: alienus ab iis, qui in eas delinquit. Uti autem in cæteris disciplinis & actionibus excessus & defectus in vitio, perfectio autem in mensuratione mediocritatis poni solet & constitui, ita & Jurisprudentiæ Cultores, qui mediam viam ingrediuntur, in laude ponendi, qui acclamationem Doctorum in teatro promerentur. Quorum numero Clarissimum

DN. MARTINUM KARNATZ,

Jurium Candidatum eximium merito suo habemus; Nam cum in Academiis justum intelligeret; ita aliquando in sibi demandandis Reipubl. partibus fideliter illud applicaturum ingenui animi indicia non vulgaria nobis spondent. Itaque

que paucis de initiis & progressu studiorum ipsius
 exequamur. Natus is est *Gustrovii* die II. Octo-
 bris Anno Christi 1662. Patre Viro Integerrimo
 JOACHIMO KARNATZEN, Matre ve-
 ro Fœmina honestissima SOPHIA LEXO-
 WIN. Usque ad 20. ætatis annum Alumnus
 fuit *Gustroviensis* Scholæ, ibique præprimis usus
 est Plurimum Reverendi atque Amplissimi DN.
 GOTTFRID VOIGTII, Theologiæ
 Licentiat, eo tempore Rectoris *Gustrov.* postea
 Scholæ *Hamburgensis* Rectoris, nec non Claris-
 simi DN. CORNELII PITTELII, Scho-
 læ *Gustrov.* Con-Rectoris meritissimi fidelissima
 informatione, quibus jamjam defunctis multum
 se debere profitetur. Postea Anno 1682. d. 27.
 Februar. jussu Parentum celeberrimam Academi-
 am *Rostochiensis* petiit, & ibi in Philosophicis
 præsertim ac in arte Oratoria Præceptorem ha-
 buit Nobilissimum, Excellentissimum atque Ex-
 perientissimum DN. JOHANNEM JACO-
 BUM DOEBELIUM, beatæ memoriæ, Me-
 dicinæ Doctorem ac Professore Publ. Ord. cele-
 berrimum. Cum autem animum suum à teneris
 fer-

ferme studio juridico dedicasset; absolutis humanoribus studiis visitavit Collegium ad Instit. Justinianeam quod habuit Vir Nobilissimus, Consultissimus atque Excellentissimus DN. JACOBUS LEMBKEN, Jctus & in Academia Rostochiensis Facultatis Jurid. P. P. Ordin. Audivit quoque ad *Exercit. Ludovellianas*, ff. *uti & ad Compendium Juris Lauterbachii*, Nobilissimum, Consultissimum atque Excellentissimum DN. JOHANNEM FESTINGIUM, Jctum ac P. P. Ordinarium famigeratissimum, Serenissimi Ducis Sverino - Mecklenburgici Consiliarium: insuper & Nobilissimos, Consultissimos atque Excellentissimos Viros DN. GEORGIUM RADOVIUM, Jctum Celeberrimum, Facultatis Juridicæ in Academia Rostochiensis Seniore, DN. JOHANNEM SIBRANDUM, Jctum & P. P. Ord. Præceptores fidelissimos colit atque veneratur. Cum autem per biennium Rostochii commoratus esset, suasu Parentis postea nostram *Salanam* Anno 1684. ingressus est, Viro Magnifico, Nobilissimo, Consultissimo, atque Excellentissimo DN. NICOLAO CHRISTOPHORO LYNCKERO,

CKERO, JCro, Hæreditario in Kötſchau & Flurſtedt, Conſiliario Saxonico Vinarienſi Intimo, Anteceſſore Primario, Curiã Provincialis, Scabinatûs ac Facultatis Juridicæ Aſſeſſore graviffimo hujus Academiã ſcepra tunc gerente, atque Ipſum præprimis in hac noſtra Academia privatim *Univerſum* & publicè *Canonicum* Jus explicantem, uti Viros Nobiliſſimos, Conſultiſſimos atque Excellentiffimos DN. JOH. VOLCKMANN. BECHMANNUM, DN. HENRIC. BALTHAS. ROTHIIUM, DN. JOH. PHILIPP. SLEVOGTIIUM, JCos & Anteceſſores celeberrimos jura publicè docentes ſedulo audivit; Meum quoque Collegium privatum ad *Jus publicum* uti & lectiones publicas ad ff. frequentavit. Et ut de eruditione eò certiùs conſtaret, permiſſu Facultatis noſtræ, ſub præſidio Viri Nobiliſſimi atque Conſultiſſimi DN. JOHANN. CHRISTOPH. HARTUNGII, Phil. & U. J. Doctoris celeberrimi publicè *de Superſtitione* diſputavit. Ne autem ſine laborum præmio à noſtris Muſis diſcederet, nomen ſuum apud Collegium noſtrum ante paucos dies profeſſus eſt, atque ut ad conſuetam exami-

* (40) *

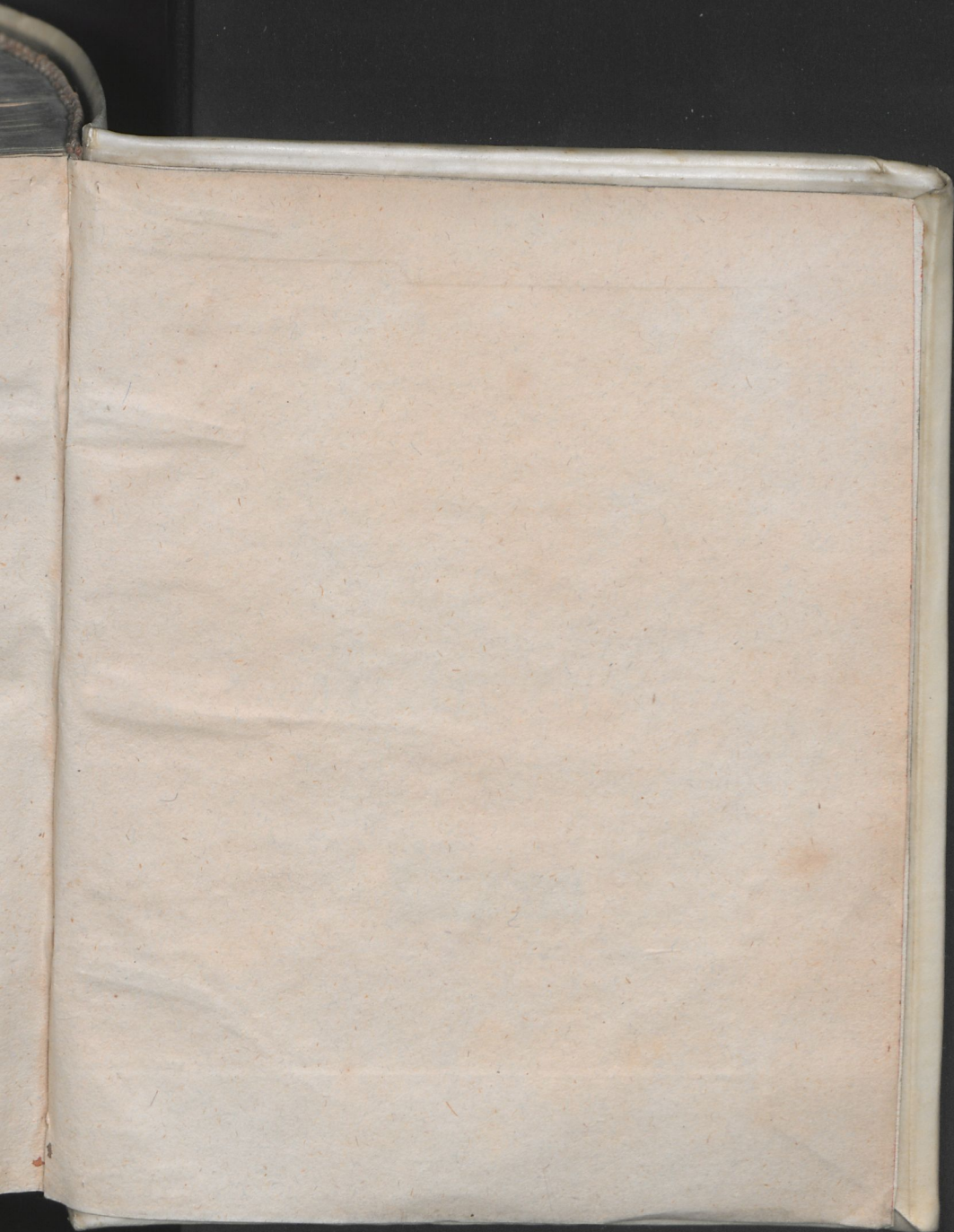
examina admitteretur, & in numerum Candidatorum reciperetur modestè petiit; Admissus itaque, textus ipsi assignatos ita resolvit, ut responsionibus suis satis sit factum nobis & dignissimus æstimatus, ut reliqua ederet specimina unanimi suffragio. Cras igitur in Auditorio *L. 2. ubi in rem act.* in lectione cursoria resolveret; Ad quam audiendam Magnificus Dn. Rector, Academiae Proceres, Doctores, Magistri & Legum Fautores officiosè & amicè invitantur. Dab. Jenæ sub Sigillo Facult. Juridicæ D. XI. Sept. DDCLXXXVII.

L. S.

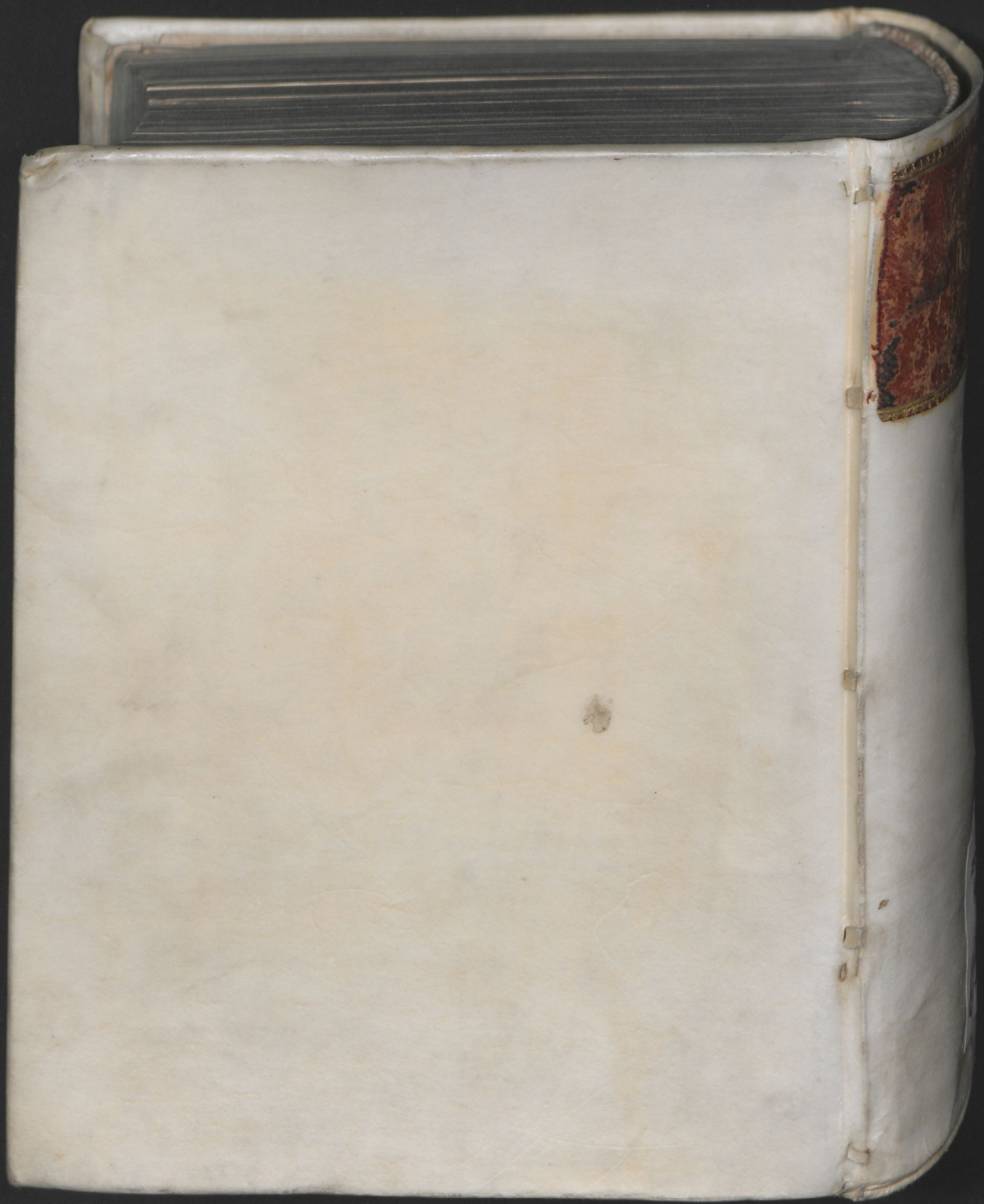
99 A 6950

Sb.

V3 17   Reto ✓

C. D.
DE
**SOCIETATE
VNIVERSALI,**

Consensu
MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS

in
Illustri Academia Salana

PRÆSIDE
PETRO MÜLLERO, JCTO,
Consiliario Saxonico & Antecessore,

Pro
L I C E N T I A
Summum in utroque Jure Doctoris Gradum ejusdemque Pri-
vilegia consequendi,

In Auditorio Jctorum

Die 28. Maji, 1691.

horis ante & pomeridianis
disputabit

MARTINVS KARNATZ,
Güstrovio-Mecklenburgicus.

JENÆ, Typis PAVLI EHRICHI,
Ao. 1712.